

РЕЦЕНЗИЯ

**на дисертационния труд за присъждане на образователната и научна
степен „доктор по психология”**

професионално направление 3.2. „Психология”

на тема

**„ПСИХОСОЦИАЛНА ИНТЕГРАЦИЯ НА ИМИГРАНТИ ЧРЕЗ КУЛТИВИРАНЕ
НА ЕЗИКОВИ УМЕНИЯ”**

Докторант: ШУЛАМИТ БАШАР

Научни ръководители:

1. доц. д-р Ивайло Лазаров
2. проф. д.пс.н. Людмил Георгиев

Рецензент: проф. д.пс.н. Майяна Митевска

Дисертационният труд на Шуламит Башар разглежда актуална през последните десетилетия тема както за държавата Израел, така и в световен мащаб. Авторът прави паралел между предизвикателствата, свързани с интеграцията на етиопските евреи в израелското общество и предизвикателствата, пред които са изправени западните общества при приемането на имигранти от арабските държави на фона на културни и етнически различия. Направен е задълбочен анализ на адаптацията в рамките на самата етиопска общност, засягащ поколения от имигранти, застъпвайки хипотезата, че езикът е в основата на всяка успешна програма за интеграция на имигранти. Така, изследваният проблем се превръща в значим и неговото детайлно проучване носи ползи от приложен характер.

Дисертационният труд на Шуламит Бехар е в обем от 139 страници, като съдържанието е структурирано в увод, три глави, изводи, препоръки, библиография и приложения. Библиографията съдържа 146 източника. Представени са 10 отделни приложения, които съдържат препис на

интервюта, въпросници, документи. Основният текст съдържа 34 фигури, 21 таблици и 8 графики.

Научно-изследователската работа по дисертационния труд включва: формулирана на проблема, изготвяне на структура, литературно проучване по темата на дисертацията, систематизиране на подходящите изследвания по темата от последните години, подготовка на инструментариума, осъществяване на емпиричната част, която включва 507 респондента.

В „Увода” са представени основанията за разработването на дисертационния труд. Целта на научната разработка е логично формулирана и кореспондира с изградената изследователска теза като е подчинена на темата на дисертационния труд. Хипотезите на изследването са логични на тезата и теоретичните постановки.

Основните задачи, които се решават, за да се изпълни поставената цел ясно и точно се свързват със съдържателната структура на дисертацията като ударение се поставя на ефикасността на комуникацията в при интегриране в общността.

Първа глава **„Теоретичен обзор на литературата за подобряване на езиковите умения като фактор за социалната интеграция на етиопските емигранти в Израел”** надхвърля традиционните гледни точки и дефиниции. Параграфите са логически построени, което позволява да се разгърне същността на разисквания проблем: от значението на езика и неговото влияние върху интеграцията на имигрантите през социологически анализ на етиопска култура и културния живот в Израел до теоретичните постановки за процесът на имиграция на етиопската общност в Израел.

В края на всяка една от главите са формулирани обобщения и заключения.

Втора глава **„Практическа част, определяне на групата изследвани лица, попълване на въпросници и събиране на резултати“**

е посветена на методологията и методиката на емпиричното изследване. Направен е качествен и количествен анализ, които включват съответно 25 интервюта с етиопски семейства. Общият брой на участниците в тези интервюта е 75, 30 интервюта със студенти с етиопски произход, социометричния тест на Морено – проведен с 30 млади лидери, включени в програма „Дебати“, интервюта с двама ключови информатори: директора по усвояването на имигрантите в Хайфа през 90-те години г-жа Звия Бен Ами, и офицер от „Флота 13“; анкетиране на 120 члена на етиопската общност и проучване по телефона на 250 случайно избрани респондента, пребиваващи в град Хайфа, с цел изследователски анализ на нагласите им спрямо етиопската общност.

Така, за събиране на необходимата информация са приложени разнообразни методи: въпросници, интервюта, наблюдение и социометричен тест, въз основа на които е направен дълбочинен анализ.

В трета глава **„Група на интервенцията. Модел на интервенция и стъпки на интервенцията“** са представени резултатите от проведеното изследване, като са анализирани взаимовръзките и влиянията на измерваните променливи, направен е сравнителен анализ на данните. Следват заключения и препоръки.

Получените резултати са интерпретирани от гледна точка на степента, в която потвърждават хипотезите. Въз основа на това са изведени изводи и са предложени възможности за практически приложения на резултатите от дисертационното изследване.

Характерно за представения труд е широкото използване на документални източници за потвърждаване или опровергаване на издигнатите хипотези.

Авторът е публикувал 22 научни статии, от които само в периода на докторантурата във ВСУ 4 статии в списания и специални колекции, 7 статии

в национални научни колекции и 8 местни статии върху проблемите на образованието и психологията.

Представения **автореферат** е направен според изискванията и отразява основните резултати, постигнати в дисертацията.

Обобщение: Признавам издигнатите приноси, които могат най-общо да бъдат характеризирани като:

- разкриване и доказване на нови съществени и характеристики за адаптацията на етиопската имигрантска общност в Израел чрез придобиване на езикови умения;
- получаване на нови знания, приложими в практиката по третираните научни проблеми.

Научните приноси са в професионалното направление „Психология”. Те са получени в резултат от обобщаване на проведените от Шуламит Башар изследвания и могат да се открият в представените научни публикации.

В заключение смятам, че дисертационния труд на Шуламит Башар е изследване в значима и актуална област на психологичното и междудисциплинното познание. Поради гореизложеното, давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от дисертационния труд, автореферата, постигнатите резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘ДОКТОР’ на Шуламит Башар в Професионално направление 3.2. „Психология“ Докторска програма „Обща психология“

19.02.2023 г.
гр. Варна

Изготвил рецензията:
(проф. д.пс.н. Майяна Митевска)